

ISSN 2076-586X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

**ВІСНИК
ЧЕРКАСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Науковий журнал

Виходить 40 разів на рік

Заснований у березні 1997 року

№ 6 (339). 2015

Черкаси - 2015

Засновник, редакція, видавець і виготовлювач –
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 16161-4633ПР від 11.12.2009

Матеріали “Вісника” присвячені проблемам едукативної роботи у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах. У публікаціях досліджуються різні аспекти розвитку та становлення вищої школи та інших закладів освіти, особливості організації різних форм навчання, розробки нових педагогічних технологій, педагогічні умови ефективності пізнавальної діяльності студентів та школярів, неперервність професійної освіти та ін.

Наукові статті збірника рекомендовані викладачам вищої та загальноосвітньої школи, студентам, магістрантам та аспірантам.

Постановою президії ВАК України від 10.02.2010 р. № 1-05/1 (Бюлетень ВАК України, 2010. – №3) журнал включено до переліку наукових фахових видань зі спеціальності «Педагогічні науки».

Випуск № 6 (339) наукового журналу Вісник Черкаського університету, серія педагогічні науки рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 6 від 12.02.2015 року.)

Журнал реферується Українським реферативним журналом «Джерело» (засновники: Інститут проблем реєстрації інформації НАН України та Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) та Реферативним журналом Всеросійського інституту наукової і технічної інформації РАН (ВІНІТІ РАН).

Головна редакційна колегія:

Кузьмінський А.І. чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. (головний редактор); *Босчко Ф.Ф.* чл.-кор. НАПН України, д.б.н., проф. (заступник головного редактора); *Тарасенкова Н.А.* д.пед.н., проф. (заступник головного редактора); *Луценко Гр.В.* к.ф.-м.н., доц. (відповідальний секретар); *Біда О.А.* д.пед.н., проф.; *Головня Б.П.* д.т.н., доц.; *Гусак А.М.* д.ф.-м.н., проф.; *Драч О.О.* д.і.н., доц.; *Жаботинська С.А.* д.філол.н., проф.; *Кукурудза І.І.* д.е.н., проф.; *Лизогуб В.С.* д.б.н., проф.; *Марченко О.В.* д.філос.н., проф.; *Мінаєв Б.П.* д.х.н., проф.; *Морозов А.Г.* д.і.н., проф.; *Перехрест О.Г.* к.і.н., проф.; *Поліщук В.Т.* д.філол.н., проф.; *Селіванова О.О.* д.філол.н., проф.; *Соловійов В.М.* д.ф.-м.н., проф.; *Чабан А.Ю.* д.і.н., проф.; *Архипова С.П.* к.пед.н., проф.; *Савченко О.П.* к.пед.н., проф.

Редакційна колегія серії:

Тарасенкова Н.А., д.пед.н., проф. (відповідальний редактор); *Біда О.А.*, д.пед.н., проф. (заступник відповідального редактора); *Король В.М.*, к.пед.н., проф. (відповідальний секретар); *Бурда М.І.*, д.пед.н., проф., член-кор. АПН України; *Градовський А.В.*, д.пед.н., проф.; *Десятов Т.М.*, д.пед.н., проф.; *Євтух М.Б.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Капська А.Й.*, д.пед.н., проф.; *Крилова Т.В.*, д.пед.н., проф.; *Малова І.Є.*, д.пед.н., проф. (Росія); *Мельников О.І.*, д.пед.н., проф. (Білорусь); *Мілушев В.Б.*, доктор, професор (Болгарія); *Ничкало Н.Г.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Расчотіна С.О.*, д.пед.н., проф. (Росія); *Семеріков С.О.*, д.пед.н., проф.; *Скафа О.І.*, д.пед.н., проф.; *Симоненко Т.В.*, д.пед.н., проф.; *Шпак В.П.*, д.пед.н., проф.; *Архипова С.П.*, к.пед.н., проф.; *Грабовий А.К.*, к.пед.н., доц.; *Гриценко В.Г.*, к.пед.н., доц.; *Демченко О.Г.*, к.ф.-м.н., доц.; *Касярум Н.В.*, к.пед.н., доц.; *Майборода Г.Я.*, к.пед.н., доц.; *Савченко О.П.*, к.пед.н., проф.

За зміст публікації відповідальність несуть автори.

Адреса редакційної колегії:

18000, Черкаси, вул.О.Дашкевича, 22, к.376
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького,
кафедра загальної педагогіки і соціології. Тел. (0472) 33-10-96

Висновки. Підготовка майбутніх учителів у ВНЗ Польщі історично змінювалася в контексті громадських, дипломатичних, економічних змін в країні. Сьогодні від якості підготовки вчителя, залежить майбутнє Польщі. Чим якісніше будуть підготовлені вчителі, тим краще будуть громадяни освіченіші і вихованіші, від цього буде залежати майбутнє Польщі. Майбутній вчитель зобов'язаний виступати в ролі рівноправного партнера процесу розв'язання проблем. Він зобов'язаний порозуміватися з кожним учнем у класі. Взаєморозуміння означає, що не тільки вчитель навчає дітей, чи також підтримує їх розвиток, але також діти (їх спосіб мислення, розмови, дії) можуть бути осередком розвитку вчителя, різновиду його дій і освітніх переконань. Сьогоднішня освіта дітей і молоді вимагає глибоко підготовленого вчителя відносно теоретично-предметного знання, і особливо професійно-педагогічної і практичної, а також вимагає стабільного вдосконалення вчителів. Тільки педагогічний талант вчителів, їх інтердисциплінарні знання, індивідуальність і професійна компетентність, вирішать досягнення і подальше майбутнє польської освіти.

Список використаної літератури

1. Морітз Януш. Система професійної підготовки вчителя і шляхи її оптимізації в умовах розвитку сучасної освіти в Польщі: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2004. – 412 с.
2. Grzegorzycy Barbara. Kształcenie studentów w zakresie innowacji pedagogicznych / Grzegorzycy Barbara // Doskonalenie kwalifikacji nauczycieli (Materiały z Międzynarodowej Polsko-Litewskiej Konferencji Naukowej Siedlce 23-25 września 1998 r.) / Akademia Podlaska. – Siedlce : AP, 2001. – S. 135-142.
3. Пасічник В. Р. Система підготовки вчителя історії у Польщі (80-90-ті роки ХХ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Пасічник В. Р. – Київ, 2001. – 22 с.
4. Шемпрух І. тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918 - 1999 рр.) автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 / Шемпрух Іоланта. – Київ, 2001. – 44 с.
5. Мищишин І. Удосконалення професійної підготовки вчителів у Польщі в контексті інтеграційних змін // Вісник Львів. ун-ту. Сер. пед. – 2005. – Вип. 19. Ч. 1.– С. 166–171.

Одержано редакцією 18.02.2015

Прийнято до публікації 22.02.2015

Аннотація. В статті освещается подготовка будущих учителей в высших учебных заведениях Польши. Выделены ключевые тенденции в педагогическом образовании учителей.

Ключевые слова: подготовка будущих учителей, Польша, высшие учебные заведения.

Summary. The article deals with the preparation of future teachers in higher education in Poland. Author determined key trends in teacher education classroom. Today education of children and youth require relatively deep trained teachers theoretical and substantive knowledge, and especially professional pedagogical and practical, but also requires a stable improvement of teachers. Only teachers teaching talent, their interdisciplinary knowledge, personality and professional competence, achievement and further decide the future of Polish education.

Keywords: training future teachers, Poland, universities.

УДК 37.378

Кучай О.В.

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЕСТЕТИЧНОГО СТАВЛЕННЯ ДО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглянуто проблему формування у майбутніх учителів естетичного ставлення до мистецтва. Охарактеризовано мотиви педагогічної діяльності, які, на нашу думку, сприяють успішності професійної діяльності майбутніх учителів мистецьких дисциплін. Виявлено, що залучення школяра до фонду світового мистецтва, виховання його як людини культури з розвиненим естетичним ставленням до навколишнього світу і самого себе – одним із важливих завдань школи.

Ключові слова: мистецтво, педагогічна діяльність, естетика, учень, вчитель.

Постановка проблеми. Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили освітні стратегії. Демократизація, гуманізація, відкритість освіти актуалізували проблеми змін у функціях системи освіти, зокрема у формуванні ціннісних орієнтирів особистості.

У Національній доктрині розвитку освіти, Концепції 12-річної загальноосвітньої школи, Концепції художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах України визначено, що естетичне виховання є одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти, а залучення школяра до фонду світового мистецтва, виховання його як людини культури з розвиненим естетичним ставленням до навколишнього світу і самого себе – одним із важливих завдань школи.

Доцільність формування у дітей естетичного ставлення до мистецтва набуває особливої значущості у сучасних соціокультурних умовах. Нині спостерігається нерозвиненість емоційно-почуттєвої сфери, низький рівень естетичної культури школярів, відсутність справжньої духовності з одночасним превалюванням однобічного та спрощеного ставлення до мистецтва як до розваги, що призводить до зниження морально-естетичних критеріїв особистості. У такій ситуації підвищується відповідальність школи за формування культуротворчого, неутилітарного характеру ціннісних орієнтирів особистості, одним із яких є естетичне ставлення.

Проблема формування у майбутніх учителів естетичного ставлення до мистецтва складна й багатогранна. У дослідженнях із філософії, естетики, психології, педагогіки, соціології, мистецтвознавства розкрито його різноманітні аспекти: природа, рівні, типологія, зміст, компоненти тощо [1].

Аналіз останніх публікацій. Проблемою естетизації освіти займалися провідні вчені: Г. Аapresян, Ю. Борев, О. Буров, С. Гольдентрихт, І. Зязюн, М. Каган, М. Киященко, В. Крутоус, Л. Левчук, М. Лейзеров, О. Лосєв, В. Мазєпа, В. Малахов, М. Овсянніков, Л. Печко, В. Разумний, Л. Столович, С. Уланова, В. Чиаурелі.

Виклад основного матеріалу. У системі сучасної освіти мистецтво розглядається як суттєвий компонент загальної освіти учня. Могутній пізнавальний і виховний потенціал пов'язаний із естетичною природою, завдяки якій досягаються найскладніші процеси духовного життя людини, її внутрішнього світу.

Сучасне мистецьке навчання ґрунтується на засадах особистісно-зорієнтованого і компетентнісного підходів, що визначені у рекомендованих основних нормативних документах освіти – державних стандартах, навчальних планах, програмах.

У житті суспільства в процесі постійного розвитку духовної культури незмінну роль відіграє мистецтво. Унікальні особливості цього виду духовно-практичної діяльності базуються на тому, що людина завдяки мистецтву не тільки набуває знань про світ, але й засвоює емоційно-ціннісні відношення до себе і оточуючих, відкриває для себе дійсність як світ, сповнений особистісними цінностями. Це відкриття «людяності» світу кожна окрема особистість робить завдяки тому, що в художньо-творчій діяльності створені для сприйняття та інтерпретації твори мистецтва, вона збагачується суспільно - історичним досвідом, який переживає як власний. Людина залучається до загальнолюдських цінностей і вільно створює свій духовний світ за законами краси та гармонії. Таким чином, мистецтво розвиває в людині універсальну здатність до творчого удосконалення будь-якої діяльності. Тому головною метою естетичного виховання дітей ми вважаємо розвиток у них творчих здібностей та естетичного ставлення до навколишнього, основою якого є чуттєве сприйняття світу в різних його проявах, емоційне проникнення в стан явищ та предметів, співпереживання своєї причетності до нього.

Розбудова системи освіти в Україні передбачає оновлення її змісту, форм організації художньої діяльності дітей. Яскравою тенденцією цього процесу є зокрема зростання питомої ваги мистецтва у розвитку творчих здібностей і естетичного виховання юного покоління [2].

І. Харченко та С. Русавська виділяють мотиви педагогічної діяльності, які, на нашу думку, сприяють успішності професійної діяльності майбутніх учителів мистецьких дисциплін. У цьому аспекті вони правомірно виділяють декілька груп мотивів:

- мотиви, які відображають потребу в тому, що складає зміст професії;

- мотиви, що пов'язані з відображенням деяких особливостей професії в суспільній свідомості (мотиви престижу, суспільної значущості професії);
- мотиви, що виявляють раніше сформовані потреби особистості, що актуалізувалися при взаємодії з професією (мотиви саморозкриття та само-ствердження, матеріальні потреби, особливості характеру, звичок тощо);
- мотиви, що виявляють особливості самосвідомості особистості в умовах взаємодії з професією (впевненість у власній особистій придатності, у володінні достатнім творчим потенціалом тощо) [3].

Висновки. Естетично розвинена особистість майбутнього вчителя, полягає в його змозі керуватися набутими художніми знаннями й уміннями, бажання застосовувати здобуті навички у самостійній практичній мистецькій діяльності згідно із загальнолюдськими естетичними цінностями й власними світоглядними позиціями, естетичними смаками. Мистецька освіта й виховання має спрямовуватись у площину цінностей особистісного зростання школярів на основі виявлення художніх потенціалів, формування багатогранних естетичних зацікавлень і потреб, становлення в кінцевому рахунку творчого індивіда кожного вихованця.

Підвищення якості мистецької освіти, перш за все, пов'язане із підняттям професійно-педагогічної компетентності вчителів художньо-естетичного профілю художньої культури, розширення та оновлення творчих здібностей та педагогічної майстерності кожного педагога, його інтелектуальної та духовної сфери.

Список використаної літератури

1. Аристова Л. С. Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення художньої культури: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук спец. 13.00.07 – теорія і методика виховання / Аристова Л. С. – Київ, 2008. – 20 с.
2. Консультація для вихователів. Педагогічні умови розвитку художніх здібностей дітей засобами мистецтва в дошкільних закладах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:2rUjk2DuERCJ:bilatserkva-dnz7.edukit.kiev.ua/Files/downloads/>
3. Харченко І., Русавська С. Формування мотивації педагогічної діяльності у майбутніх учителів мистецьких дисциплін // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010. – № 2. – С. 53-59.

Одержано редакцією 18.02.2015

Прийнято до публікації 22.02.2015

Аннотація. В статті розглянуто проблему формування у майбутніх учителів естетичного ставлення до мистецтва. Охарактеризовано мотиви педагогічної діяльності, які, на нашу думку, сприяють успішності професійної діяльності майбутніх учителів художественних дисциплін. Виявлено, що залучення школяра до мистецтва, виховання його як людини культури з розвинутою естетичною ставленням до навколишнього світу і самого себе – однією з важливих задач школи.

Ключевые слова: искусство, педагогическая деятельность, эстетика, ученик, учитель.

Summary. In the article the problem of formation of future teachers of aesthetic attitude to art. The characteristic motifs educational activities, which, in our opinion, contribute to the success of future teachers professional artistic disciplines. Revealed that student involvement in the fund world art training him as a person with a developed culture aesthetic attitude to the world and himself - one of the important tasks of the school.

Keywords: art, teaching activities, aesthetics, student, teacher.